European Policy Institute. Skopje • Институт за европска политика - Скопје • Instituti për politikë evropiane - Shkup

REKOMANDIM I NGRIRË

Analizë e Raportit të Komisionit Evropian për progresin e Republikës së Maqedonisë për vitin 2015

11 nëntor 2015

Kryeredaktore:

Dr. Malinka Ristevska-Jordanova, drejtoreshë dhe kryeredaktore e analizës

Autorë:

Dr. Simonida Kacarska, Koordinatore për hulumtim

Mr. Aleksandar Jovanoski, koordinator i Programit për demokraci dhe sundimin e së drejtës

Mr. Ardita Abazi-Imeri, koordinatore e Programit për acquis dhe politikat sektoriale

Mr. Elena Ançevska, hulumtuese

Leposava Ognjanoska, bashkëpunëtore

Angel Mojsovski, bashkëpunëtor

Mr. Iva Conevska, bashkëpunëtore

Përmbajtja

Rekomandim me hap prapa dhe i kushtëzuar 4
Raporti gjatë krizës më të thellë politike që nga viti 2001 5
Qasje e vjetër - e re me kritika dhe rekomandime më të drejtëpërdrejta........ 5
Regres dhe hendek më i thellë mes legjislacionit dhe realitetit 6
Thirrje për përmbatjet e bisedave të përgjuara........ 7
Vlerësimet kyçe........ 7
Kriteret politike: kthimi në bazat 7
Kriteriumet ekonomike 12
Aftësia për të marrë përsipër detyrimet e anëtarësimit 13
Krahasimi me vitin 2014 në drejtim të progresit dhe harmonizimit 14
Shtojca 1: Struktura e kritereve politike në raportin për vitin 2015........ 15
Shtojca 2: Shqyrtimi i rekomandimeve të kritereve politike për vitin 2015-2016........ 16
Shtojca 3: Përmbledhje e përfundimeve dhe vlerësimeve në kriteret politike 2011-2015........ 18
Shtojca 4: Shqyrtimi i konkluzioneve dhe vlerësimeve në kriteret ekonomike në periudhën vjetore 2013-2015 42
Shtojca 5: Pasqyra e konkluzioneve dhe vlerësimeve lidhur me përmbushjen e detyrimeve për vitet 2010-2015 49

Rekomandim me hap prapa dhe i kushtëzuar

Rekomandimi për fillimin e negociatave për anëtarësim në BE në raportin e progresit të Republikës së Maqedonisë nga viti 2015 është i ngrirë dhe i kushtëzuar me: përmbushjen e plotë të marrëveshjes politike të muajit qershor/korrik 2015 dhe të prioriteteve urgjente të reformave, më së voni deri në mbajtjen e zgjedhjeve në prill të vitit 2016.

Rekomandimi për fillimin e negociatave për anëtarësim në BE për Republikën e Maqedonisë është i ngrirë dhe i ksuhtëzuar me: zbatimi i plotë i marrëveshjes politike dhe prioritett urgjente të reformave, deri në mbajtjen e zgjedhjeve në prill të vitit 2016.

Në Strategjinë për zgjerim të vitit 2015, Komisioni ka konkluduar:

"Duke patur parasysh progresin e deritanishëm në zbatimin e marrëveshjes politike të nga qershori/korriku, Komisioni është i gatshëm ta japë rekomandimin e tij për hapjen e negociatave të anëtarësimit me Republiën e Maqedonisë. Megjithatë, kushti për këtë është zbatimi i vazhdueshëm i marrëveshjes politike nga muaji qershor/korrik dhe progresi i rrëndësishëm në zbatimin e prioriteteve urgjente të reformave. Kjo çështje do të shqyrtohet edhe një herë pas zgjedhjeve."

Është e qartë që Komisioni aftësisht e paketuar dhe kushtëzuar rekomandimin, duke i patur parasysh edhe zhvillimet politike dhe debatet në vend. Është arritur një kompromis mes kritikave dhe nevojave për të nxitur reformat. Ashtu si çdoherë, ekziston hapësirë për interpretime të ndryshme nga ana e aktorëve politikë. Rreth agjendës së reformave e me qëllim të shmangies së interpretimeve të ndryshme lidhur me atë që do ndiqet në 6 muajt që vijojnv, në konferencën për shtyp, Komisioneri Hahn, theksoi që "nuk mund të bëhet gjithçka, por mund të bëhet shumë dhe ajo do të vlerësohet". Edhe kjo përgjegje nuk jep një pasqyrë të qartë dhe lë hapësirë për interpretime të ndryshme.

Megjithatë, në formatin në të cilin është i dhënë, rekomandimi nuk do të jetë subjekt i shqyrtimit në mbledhjet e Këshillit të Ministrave në dhjetor të vitit 2015, sepse pritet zbatimi i kushteve të mësipërme gjer në prill të vitit 2016.

Duke e patur parasysh të lartëpërmendurën, **konsiderojmë <u>që Republika e Maqedonisë aktualisht nuk ka rekomandim për fillimin e negociatave për anëtarësim</u>, ndërsa e njëjta mund të rirtrihet nëse zbatohet marrëveshja e Përzhino-s dhe prioritetet urgjente të reformave deri në zgjedhjet në prill 2016.**[1]

[1] Këtë e konfirmoi Komisioneri Hahn, në konferencën për shtyp të mbajtur më 10.11.2015, kur deklaroi që Komisioni është i përgatitur që sërish të ofrojë një rekomandim të plotë pas muajit Prill 2016, nëse ka progres.

Raporti gjatë krizës më të thellë politike që nga viti 2001

Komisioni potencoi që Republika e Maqedonisë është në krizën më të rrëndë politike që nga viti 2001, dhe që pas publikimit të bisedave të përgjuara, ekzistojnë akuza për shkelje të të drejtave themelore, mbi lirinë e mediave dhe zgjedhjeve, si dhe ndërhyrje në pavarësinë e gjyqësorit, politizim dhe korrupsion në shumë fusha.

Qeveria e Maqedonisë, Kuvendi dhe organet mbikëqyrëse nuk kanë reaguar në mënyrë adekuate mbi gjetjet e publikimit të bisedave të përgjuara

Mes tjerash, vlerësohet që Qeveria e Maqedonisë, Kuvendi dhe organet relevante për mbikëqyrje nuk kanë reaguar në formë të duhur. Komisioni potencon që në vend të ndryshimeve ligjore, janë të nevojshme sanksione ligjore dhe masa politike për trajtimin të gjetjeve nga përgjimet.

Komisioni në kuadër të kriteriumeve politike shtron cështjen e **mbikëqyrjes mbi shërbimet e inteligjencës,** për të cilën veç më ka lajmëruar në raportin e vitit 2014 (shihni shtojcën Kriteret Politike). Sido që të jetë, referenca për mbikëqyrje mbi shërbimet e armatosura dhe të inteligjencës në kuadër të kriteriumeve politike zakonisht ishte në fazat e mëhershme të anëtarësimit dhe shënon një hap prapa në pjekurinë demokratike të një shoqërie.

Qasje e vjetër - e re me kritika dhe rekmandime më të drejtëpërdrejta

Me Strategjinë për zgjerim të vitit 2015, Komisioni Evropian fillon me përgatitjen e qasjes së re mbi përgatitjen e raporteve të progresit për vendet që janë të përfshira në procesin e zgjerimit. Për të gjitha vendet që marrin pjesë Komisioni përcaktoi fusha kyçe që janë objekt i monitorimit shtesë**: sundimi i së drejtës dhe të drejtat themelore (duke përfshirë funksionimin e sistemit gjyqësor, korrupsionit, krimit të organizuar dhe lirisë së shprehjes), kriteret ekonomike, reformat për administratën publike, si dhe tre kapituj që janë të ndërlidhur: prokurimi publik, statistika dhe kontrolli financiar.**

Këto fusha e ndjekin parimin e miratuar vitin e klauar të njohur si **"bazat në fillim"(fundamentals first)** me qëllim që të tregohen rezultate reale në kapitujt kryesorë (K.23: Gjygjësori dhe të drejtat themelore, K.24:Drejtësia, liria dhe siguria, qeverisja ekonomike dhe refroma e administratës publike).Në të gjitha ata, aplikohet qasje e hollësishme e vlerësimit të situatës përmes analizave në kuadër ligjore dhe institucionale, si dhe rezultateve. **Sheqëtësues është fakti që pikërisht në këto fusha kyçe Maqedonia ngecën dhe/ose pëson regres, ashtu siç është e përshkruar më poshtë.**

Stili i ri i shkrimit të raporteve siguron transparencë më të madhe në vetë procesin e anëtarësimit. Shtetit i mundësohet që në formë më të qartë ta perceptojë situatën aktuale në drejtim të përgatitjeve për përmbushjen e kritereve për anëtarësim. Ajo që është më karakteristike për këtë raport është përfshirja e raportimit të harmonizuar dhe shkalla e vlerësimit në pesë nivele për progresin që është bërë brenda 12 muajve të fundit dhe nivelit të përgatitjes.[2]

---

[2] Më parë shfrytëzoheshin vlerësime të ndryshme - shihni shtojcën.

Termat që shfrytëzohen për progresin e arritur janë: zbrapsje, nuk ka progres, progres i caktuar, progres i mirë, progres shumë i mirë.

Termat që shfrytëzohen për nivelin e përputhshmërisë janë: faza e hershme, niveli i caktuar i përgatitjes, niveli relativ i përgatitjes, niveli i mirë i përgatitjes dhe niveli i avancuar.

Megjithatë, metodologjia e Komisionit dhe metoda e vlerësimit nuk ndryshojnë shumë nga praktika e deritanishme. Respektivisht, Komisioni përpiqet të shfrytëzojë një terminologji të njëtrajtshme, edhe pse procesi dhe mekanizmat pas saj qëndrojnë të njëjta. EPI, analizat e saja brenda viteve të fundit i ka bazuar mbi terminologji të njëjtë përmes shkallëzimit të vlerësimeve në kapitujt. Ajo na mundësoi që edhe analizën aktuale ta zbatojmë sipas metodologjisë së njëjtë, si dhe të sigurojmë krahasueshmëri me vlerësimet e viteve të fundit.[3]

Edhe përkundër asaj që përshtypja e parë është që metodologjia e re e KE-së mundëson dukshmëri dhe qartësi më të madhe, në analizën tonë fillestare vërrejtëm disa mospërputhje specifike. Zgjedhja e pilot zonave dhe çka është rëndësia e tyre duhet të jetë subjekt e të nënshtrohet në analiza plotësuese.

Regres dhe hendek më i thellë mes legjislacionit dhe realitetit

Megjithatë, qasja e re e Komisionit këtë vit është me sukses më të madh i ilustron dallimet mes legjislacionit mirë të harmonizuar dhe situatës reale në vendet që aspirojnë anëtarësim. Me qasjen e re Komisioni përpiqet t'i tejkalojë kritikat shumëvjeçare të vlerësimit formal të progresit duke u drejtuar kah gjendja reale.

Në rastin e Republikës së Maqedonisë, në këtë raport është shumë i theksuar hendeku mes nivelit të mirë të përputhshmërisë legjislative (duke marrë në konsideratë marrëdhëniet me BE-në) dhe regresit në kriteret kyçe politike dhe ekonomike. Niveli i tyre i përputhshmërisë ashtu siç shënon EPI në raportet e tyre viteve të kaluara, është korrekte, duke patur parasysh që Republika e Maqedonisë e filloi harmonizimimin me legjislacionin evropian shumë më herët se vendet e tjera në rajon.

Komisioni identifikon regres në sistemin gjyqësor, në lirinë e të shprehurit dhe në menaxhimin me financat publike (disiplina fiskale)

Në anën tjetër, në këtë raport, Komisioni shumë më lirshëm dhe më shpesh e shfrytëzon termin regres, e cila është e identifikuar në fusha kyçe, të atilla si: **sistemi gjyqësor, liria e shprehjes dhe menaxhimi me financat publike (disiplina fiskale)**[4]

---

[3] Shihni raportet e mëparshme të EPI-t:
Analiza fillestare e Raportit të Komisionit Evropian për progresin e Republikës së Maqedonisë për vitin 2013, në dispozicion:
http://epi.org.mk/docs/prvicna_analiza_na_izvestajot_na_ek_za_napredokot_na_rm_za_2013.pdf
Rekomandim në hije, Analizë e Raportit të Komisionit Evropian për progresin e Republikës së Maqedonisë për vitin 2014
http://epi.org.mk/docs/Preporaka%20vo%20senka_Analiza%20na%20Izvestajot%20na%20EK%20za%20napredokot%20na%20RM%20za%202014.pdf
Rekomandimi i njëjtë, Porosi e re Raporti i Komisionit Evropian për progresin e Republikës së Maqedonisë për vitin 2012
http://epi.org.mk/docs/analiza_-_zakluchoci_-_ocenki_po_kriteriumi_i_poglavja_pr_2012_mk_commentary_%D0%9C%D0%9A.pdf

[4] Për krahasim, shtetet që aderojnë në BE, zbrapsja(regresi) është përmendur në: raportin e Turqisë (prokurimi publik, liria e shprehjes dhe liria e shoqërimit), Bosnja në 2 fusha (liria e shprehjes dhe Shoqëria Informatike dhe Mediat), dhe Shqipëria - në fushën e prokurimeve publike. Në raportet e Malit të Zi, Serbia dhe Kosova nuk ka konstatuar regres.

Thirrje për përmbatjet e bisedave të përgjuara

Komisioni në këtë raport shumëherë në mënyrë direkte i referohet përmbajtjes së bisedave të përgjuara që shfaqin probleme sistematike mbi sundimin e së drejtës, si dhe përfshirja e disa zyrtarëve të lartë qeveritar (shihni pjesën vlerësimet kryesore: kriteret politike). Komisioni i referohet përmbajtjes së bisedave në kuadër të parregullsive zgjedore, (pa)varësisë së gjyqësorit, politizimit të administratës publike, ndikimit të mediave dhe luftës kundër korrupsionit e krimit të organizuar.

Komisioni i referohet përmbajtjeve të bisedave të publikuara nga "bombat"

Vlerësimet kyçe

Në këtë pjesë të analizës pasqyrojmë vlerësimet kyçe. **Rishikimi i rekomandimeve, është i dhënë në Shtojcën 2.**

Kriteret politike: kthimi në bazat

Sipas metodologjisë së modifikuar, kriteret politike janë ndryshuar sipas strukturave dhe në ato janë kthyer përmbajtje të cilat më herët kanë qenë të shpërndara në kapitujt 23 dhe 24 (tani përsëriten). Kryesisht, nuk ka dallime të mëdha. Në aspekt metodologjik, te vitet e kaluara përdorej vlerësim përshkrues për progresin e realizuar në vend, por këtë vit KE i ktheu terminet e standardizuara (progres i vogël, progres i moderuar, progresë etj.) për fusha specifike, veçanërisht në qeverisje, shoqëri civile, gjyqësorit, luftës kundër korrupsionit dhe krimit të organizuar. Jo rastësisht, ata janë në lidhje të ngushtë me

Struktura e modifikuar e kritereve politike është e paraqitur në shtojcën1.

Raporti thellësisht hyn në skanimin e situatës politike në Republikën e Maqedonisë, veçanërisht në kontekstin e marrëveshjes politike mes katër partive më të mëdha politike dhe prioriteteve urgjente të reformave (PUR).

Përmbajtja e materialeve të përgjimeve të publikuara (intercepted materials) shfrytëzohet si burim i informacioneve për përcaktim të gjendjeve të caktuara.

Gjetjet e raportit të Priebe-s, janë tërësisht të valorizuara dhe të përfshirë në këtë raport.

KE konstaton se deri në përfundimin e raportit, s'janë zbatuar të gjitha elementet e marrëveshjes politike, dhe që një numër i madh i afateve janë tejkaluar. Është vlerësuar që **realizimi i prioriteteve urgjente të reformave ka filluar ngadalë dhe deri në fund të raportit nuk ka rezultate të kënaqshme.**

2.1 Demokracia

Është përsëritur vlerësimi i vitit të kaluar për kulturën përçarëse politike, mungesën e kompromisit dhe dialogut të keqësuar, por tashmë konstatohet se ajo veç më është në formë të krizës së vazhdueshme dhe afatgjate politike - e vlerësuar si më e rrënda pas vitit 2001. "Kriza në Republikën e Maqedonisë u thelluar me publikimin e bisedave të përgjuara, të cilat përfshijnë zyrtarë të lartë në Qeveri dhe funksionerë të lartë partiak që shfaqin shkelje të së drejtave themelore, ndikim mbi pavarësinë e gjyqësorit, lirinë e mediave dhe zgjedhjeve, politizim dhe korrupsion në fusha të ndryshme"

KE potencon që ka paralajmëruar shqetësim për të gjitha këto çështje në raportet e kaluara të progresit.

- Është përmendur që përmbajtja e komunikimit të përgjuar i ka konfirmuar problemet lidhur me **zgjedhjet**, parapraksisht të vërtetuara nga OSBE/ODIHR dhe dyshimeve të tjera.

- KE sugjeron që kriza aktuale ka bërë të dukshme nevojën e **Parlamentit** që në mënyrë të konsiderueshme ta përmisojë rolin e saj si forum për dialog konstruktiv, politik, përfaqësi dhe funksionin e saj mbikëqyrës. I referohet mëkambjes së mbikëqyrjes së besueshme funksionale mbi punën e shërbimeve të inteligjencës dhe kapacitetit për mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe lirive themelore në vend. Mungesa e partisë kryesore opozitare në periudhën raportuese e **zvogëlon kualitetin e reformave dhe e pengon sistemin e kontrollit dhe baraspeshës (checks and balances)**

Në pjesën që më parë emërohej "qeveria", ndërsa tani quhet "qeverisje" *dominon thirrja për përgjegjshmëri politike. Sipas KE-së, "qeverisja" në vend është e tensionuar si pasojë e krizës aktuale politike dhe është vënë në pikëpyetje pas zbulimit të sjelljeve joetike, aktiviteteve joligjore madje edhe akteve potenciale kriminale." Dorëheqjet e deritanishme të dy ministrave dhe drejtorit të Shërbimit Sekret të Maqedonisë-së - në mënyrë të dukshme konsiderohen si të pamjaftueshme - konstatohet që është paraqitur vetëm "përgjegjësi e kufizuar politike".*

- KE rekomandon themelimin e mbikëqyrjes mbi organet kryesore (të gjithë rregullatorët e pavarur, organet mbikëqyrëse dhe këshilluese që duhet të jenë në gjendje t'i kryejnë funksionet e tyre në mënyrë proaktive, efektive dhe të pavarur nga presionet politike).
- Tensionet ndër-etnike nënvizojnë nevojën për zbatimin e plotë të Marrëveshjes Kornizë të Ohrit. KE vazhdon t'i sheh marrëdhëniet ndëretnike si të brishta ndërsa rrethana që vështirësojnë të njëjtën janë edhe zhvillimet në Kumanovë dhe Goshince.
- Edhe pse në këto zhvillimet e fundit opinioni kryesisht nuk sheh incident ndëretnik, e për këtë edhe shumica e liderëve politikë bënë thirrje që të njëjtat mos të shihen si incident ndëretnik, mbetet që këta zhvillime hollësisht të hulumtohen, në mënyrë transparente e cila do të kontribuojë në përforcimin e besimit ndëretnik.
- Edhe pse natyra ndëretnike e strukturës së partive politike të përfshira në proceset kyçe politike dhe marrëveshjeve është në drejtim të mirëmbajtjes së marrëdhënieve ndëretnike, sërish ka mosbesim dhe tensione, tejkalimi i së cilës kërkon masa shtesë.
- Këtë vit, KE konstaton progres të caktuar në zhvillimin e **shoqërisë civile** dhe shpreh shqetësim serioz për mjedisin e vështirë në të cilin ata veprojnë. Në jehonën e krizës politike, mirëpritet roli konstruktiv përmes organizimit të protestave të shumta paqësore dhe unitetit mbi-etnik pas zhvillimeve tragjike në Kumanovë, pranverën e vitit 2015. KE konsideron se ekziston polarizim politik dhe shpërndarje mes organizatave qeveritare që e mbështesin Qeverinë dhe atyre të janë kritike ndaj saj.

– ***Mbikëqyrja e shërbimeve sekrete është vlerësuar si jo-funksional.*** Nuk është marrë përgjegjësi e mjaftueshme për lëshimet serioze në shërbimet e inteligjencës për parandalimin e përgjimit joligjor. Në këtë pjesë duhet të realizohen rekomandimet e i prioriteteve urgjente të reformave.

2.2 Reforma e Administratës Publike

KE vlerëson që Republika e Maqedonisë në shkallë të moderuar është e përgatitur me reformën e Administratës Publike. Është zhvilluar progres i caktuar në legjislacionin dhe përmisimin e ofrimit të shërbimeve ndaj qytetarëve dhe bizneseve. Edhe kjo pjesë i referohet përmbajtjes së materialeve të përgjuara që janë publikuar, ndërsa ndërlidhet edhe me vonesën e zbatimit të plotë të kuadrit të ri ligjor. Përsëritet deklarata e famshme, që është i nevojshëm një vullnet i fortë politik për garantimin e pavarësisë së administratës dhe respektimit të parimeve të transparencës, meritës dhe përfaqësimit të barabartë.

2.3 Sundimi i së **drejtës**

Gjyqësori është një nga zonat më kritike, ku qartë është përcaktuar "regresi". Potencohet që në numër të madh të "rasteve të zakonshme" gjykatat mund të gjykojnë në mënyrë të pavarur, por ekziston edhe ndërhyrje politike kur bëhet fjalë për raste të ndjeshme politike, respektivisht raste të profileve të larta, që "hedh hije mbi tërë sistemin gjyqësor, i cili përndryshe është funksional". **Ndërhyrja e tillë politike ngrit dyshimin edhe mbi reformat tashmë veç më të zbatuara.** Ekzistenca e "drejtësisë selektive" ndërlidhet me dyshimin në funksionimin e sistemit elektronik për shpërndarje të rasteve. Në aspektin buxhetor, shuma e përgjithshme e fondeve për banorë është më e ulët se mesatarja evropiane, teksa numri i gjyqtarëve për banorë është më e lartë.

Vendi është në **një nivel të caktuar të gatishmërisë**, por **nuk ekziston progres në luftën kundër korrupsionit** që mbetet tejet e përhapur. Gjendja e këtillë ndërlidhet me mungesën e vullnetit politik dhe ndërhyrjen politike që e rrezikon aftësinë e autoriteteve të veprojnë në mënyrë të pavarur dhe autonome. Bisedat e përgjuara që janë publikuar kanë ngritur akuza serioze kundrejt zyrtarëve të lartë të qeverisë për keqpërdorim të detyrës dhe korrupsion. Posaçërisht shqetësuese është "pasiviteti selektiv", respektivisht indiferenca e organeve për zbatimin e ligjit, duke përfshirë edhe Prokurorinë Publike për t'i hetuar këto zbulime, me çka vihet në pyetje pavarësia e tyre.

Ndërhyrja politike në suaza të rasteve të ndjeshme politike respektivisht të rasteve të profilit të lartë "hedh hije mbi tërë sistemin gjyqësor që përndryshe është funksional" dhe në mënyrë të qartë shënon "regres".

Nuk ka progres as në **luftën kundër krimit të organizuar,** edhe pse këtu ekziston **një nivel i caktuar i gatishmërisë**. Lufta kundër krimit të organizuar është pjesë e Kapitullit 24, por në këtë raport sërish është e përmendur edhe në kriteret politike. Sipas KE-së, bisedat e përgjuara zbuluan mangësi serioze në zbatimin praktik të ligjeve në fushën e ndjekjes së përgjimeve të bisedave.

Posaçërisht shqetësues është "pasiviteti selektiv", respektivisht indiferenca e organeve për zbatimin e ligjit, duke përfshirë edhe Prokurorinë Publike për t'i hetuar këto zbulime, me çka vihet në pyetje pavarësia e tyre.

Mungesa e një mbikëqyrjeje të pavarur, eksterne dhe transparente mbi policinë lë hapësirë për akuza të vazhdueshme për politizim.

Në këtë raport theksohet edhe **lufta kundër terrorizmit** për shkak të fenomenit të shfaqjes së luftëtarëve të huaj dhe radikalizmit terrorist, si pasojë e së cilës potencohet nevoja për një strategji gjithëpërfshirëse dhe efektive.

2.4 Të drejtat e njeriut dhe mbrojtja e pakicave

– - KE **shënoi regres në lirinë e të shprehurit.** Në tri raste, KE i referohet bisedave të përgjuara për ta potencuar kontrollën e qeverisë mbi mediat. Gazetarët janë subjekt i presioneve, kërcënimeve dhe autocenzurës. Pavarësisht kornizës ligjore, shprehet shqetësim për pavarësinë politike të Agjencisë për audio dhe shërbime audio-vizuale dhe rolin e MTV-së si shërbim publik. Indikacionet janë që ka ndërhyrje politike në politikat editoriale, si dhe që ka lidhje të ngushta mes qeverisë dhe pronarëve kryesorë të shumicës së mediave që marrin pjesë më të madhe të fondeve nga fushatat qeveritare. KE liston Sitel-in, Kanal5, Alfa, MTV si televisione pro-qeveritare të orientuara me qasje selektive gjatë raportimit. Konkluzioni i përgjithshëm është që liria e shprehjes mbetet një sfidë serioze.
– **Komuniteti LGBT** akoma më tej është subjekt i diskriminimit dhe përmbajtjvee homofobike në media. Shqetësues është fakti që akoma asnjë nga sulmet nuk është hetuar plotësisht dhe autorët e krimit nuk janë gjetur.
– Situata e **komunitetit rom** mbetet kritike. Pavarësisht strategjisë së miratuar, pothuajse asnjë progres nuk ka në aspekt të përfaqësimit politik, përdorim të gjuhës rome në media, dhe statusit të gjuhës rome në komunat ku shumica e popullsisë janë rome.
– **Marrëveshja Kornizë e Ohrit** vazhdon të sigurojë bazë për marrëdhënie ndërmjet komuniteteve. Akoma ekzistojnë forma të shumta të diskriminimit ndaj pjesëtarëve të bashkësive jo-shumicë teksa aktivitetet për të luftuar stereotipet, duke i përfshirë edhe mediumet mbesin joefikase. KE e vë në dukje edhe bashkëpunimin e dobët ndërinstitucional dhe e kritikon faktin që masat sistematike janë kryesisht të financuara nga donatorë, ndërsa masat kundër segregacionit në shkolla janë të pamjaftueshme.
–

2.5 Çështjet rajonale dhe obligimet ndërkombëtare

Është përsëritur konkluzioni i mirënjohur që Maqedonia merr pjesë në mënyrë aktive në iniciativa rajonale dhe vazhdon të luajë një rol përgjithësisht konstruktiv në marrëdhëniet bilaterale me vendet e tjera që aspirojnë të anëtarësohen në BE dhe me shtetet anëtare fqinje të BE-së. Inkurajim të posaçshëm jep bashkëpunimi rajonal në kuadër të procesit të Berlinit, me vendet e Ballkanit Perëndimor (WB6) për intensifikimin e bashkëpunimit mes tyre dhe BE-së.

Karakteristike është që këtë vit, **çështjes së emrit i është kushtuar vëmendje jashtëzakonisht e vogël në krahasim me vitet e kaluara.** Përmbajtjet e tjera të kritereve politike kanë primat të plotë.

Marrëdhëniet me Bullgarinë edhe më tej janë nën ndikimin e çështjeve të hapura, kryesisht mbi të gjitha janë dallimet në "interpretimin e historisë", por nuk e pengojnë bashkëpunimin në fusha të tjera si dhe në marrëdhëniet e përditshme ndërpersonale.

Çështja e emrit e lërë në prapavijë - deri tani i është kushtuar vëmendja më e vogël në raportin e KE-së.

Lidhur me kontestin për emrin me Greqinë, është thelbësore që të merren hapa vendimtare për zgjedhjen e kësaj çështje. [5]

Edhe pse munguan biseda zyrtare, Ministri për Punë të Jashtme të Greqisë e vizitoi vendin për herë të parë pas 11 viteve dhe të dy palët ranë dakord mbi një numër masash për të ndërtuar besim reciprok.

Përmbledhja e vlerësimeve kyçe, krahasuar me periudhën 2011-2015 është dhënë në Shtojcën 3.

[5] EU enlargement strategy 2015, Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the regions, 10 November 2014, COM (2015) 611 final, faqe. 14

Kriteret ekonomike

Përgatitja e Maqedonisë për zhvillimin e ekonomisë funksionale të tregut është e vlerësuar si e mirë, edhe pse këtë vit (në krahasim me vitet e kaluara) **nuk është spikatur progres.** Më tej, Komisioni vlerëson që ekonomia e Maqedonisë është *"pjesërisht e përgatitur për tu përballuar me presionet konkurruese dhe forcat e tregut brenda Bashkimit Evropian".*

Këtë vit, Komisioni identifikon regres në disiplinën fiskale dhe menaxhimin e financave publike, veçanërisht në transparencë.

Përfundimi i KE-së që nuk ka progres në kriteret ekonomike është në formë të drejtëpërdrejtë në kundërshtim me pikëpamjet e Qeverisë në suksesin e ekonomisë.

Ashtu si edhe vitin e fundit, është shprehur shqetësim për rritjen e vazhdueshme të borxhit publik. **Këtë vit, Komisioni përcakton regres në disiplinën fiskale dhe menaxhimin e financave publike, veçanërisht në aspektin e transparencës.** Pothuajse gjysma e shpenzimeve publike ka qenë e projektuar për "transferta sociale, duke i përfshirë edhe pensionet të cilat Qeveria i ka rritur, por ashtu si edhe në vitin e kaluar, edhe pse ajo nuk është paraparë në ligj, pavarësisht uljes së çmimeve". Për këto arsye, tregohet nevoja për përmisimin e planifikimit afatmesëm të konsumit

Vlerësimet për situatën makroekonomike dhe politikën monetare janë pozitive, por potencohet nevoja për zhvillimin e mëtejshëm të sektorit privat që në masë të madhe është e kufizuar nga ekonomia gri.

Pengesat strukturore akoma janë të pranishme në tregun e punës. Niveli i lartë i papunësisë, pjesëmarrja e ulët e femrave në tregun e punës, masat e papërshtatshme aktive, si dhe krijimi i vendeve të reja të punës kryesisht në sektorët me produktivitet të ulët e kufizojnë progresin. Megjithatë, është spikatur një progres i caktuar në trajtimin me mangësitë në drejtim të kapitalit njerëzor dhe infrastrukturës fizike.

Është vërrejtur që ndryshimet e shpeshta ligjore, aplikimi i pabarabartë i ligjeve dhe zbatimi i vështirësuar i marrëveshjeve vazhdon t'i ngarkojë aktivitetet afariste.

Komisioni nxjerr në pah përmisimin e mjedisit afarist dhe përpjekjeve të vazhdueshme për të nxitur rritje dhe punësim përmes investimeve në infrastrukturën publike e investimet e huaja. **Megjithatë, statusi i ekonomisë funksionale akoma nuk i është dhënë Maqedonisë.** Këtë vit, Komisioni atë e sqaron me regres në disiplinën fiskale, zbatimin e dobët të marrëveshjeve dhe ekzistencën e një ekonomie voluminoze gri.

Risia metodologjike e këtij viti i referohet ndërlidhjes eksplicite të kësaj pjese të raportit me Programin për Reforma Ekonomike (PRE) dhe theksimit të rekomandimeve të dhëna sipas saj. PRE, si dokument i standardizuar i vendeve të standardizuara me procesin e zgjerimit krijon një politikë afatmesme makro-fiskale me rerforma kyçe strukturore që synojnë mbështetjen e të njëjtës, pro edhe rritjen e konkurrencës. Komisioni i përgatiti rekomandimet në bazë të PRE-së, dhe propozon marrjen e masave shtesë nga ana e Qeverisë për përmbushjen e të njëjtave.

Aftësia për të marrë përsipër detyrimet e anëtarësimit

Sa i përket aftësive për ti ndërmarrë përsipër detyrimet e anëtarësisë, shteti ka një **nivel relativisht të mirë të përgatitjes për të marrë detyrimet e anëtarisëmit**. Megjithatë, sipas vlerësimit tonë është 2.91 prej 5 të mundshme. Madje, krahasuar me vitet e kaluara, niveli i gatishmërisë/përputhshmërisë është më i vogël me vitet e mëparshme.

KE qëndron pas konstatimit të përsëritur që më parë, që vëmendje më e madhe duhet të vendoset mbi kapacitetin administrativ dhe zbatimin efektiv.

Në shumicën e fushave, në vlerësimet e reja të cilat jepen nga ana e Komisionit, shteti ka arritur një nivel të moderuar të gatishmërisë.

Në mënyrë eksplicite theksohet që janë të nevojshme përpjekje të mëtejshme në ata kapituj ku shteti është në fazën e hershme të gatishmërisë. Si kapituj të këtillë janë cekur vetëm dy, respektivisht **Lëvizja e Lirë e Punëtorëve** dhe **Dispozitat financiare dhe buxhetore**. Pozicioni i këtillë është i paarsyeshëm, sepse këta dy kapituj në praktikë harmonizohen në një fazë të mëvonshme të aderimit. **Karakteristike është që asnjë kapitull nuk është vlerësuar me nivel të lartë të pajtueshmërisë.**

Vlerësimi për nivelin e tyre të pajtueshmërisë për vitin 2015 në bazë të kapitujve

Vlerësimi	
Fazën e hershme e përgatitjes - 1[6] – 1	Lëvizja e Lirë e Punëtorëve; Dispozitat financiare dhe buxhetore
Niveli i caktuar i përgatitjes [7] – 2	Siguria e Ushqimit, Politika Veterinare dhe Fitosanitare; Gjygjësori dhe të Drejtat themelore
Niveli i moderuar i përgatitjes[8] – 3	Qarkullimi i Lirë i Mallrave; E Drejta e Themelimit dhe Liria e Sigurimit të Shërbimeve; Lëvizja e lirë e kapitalit; Prokurimi Publik; E drejta në pronësi intelektuale; Politika e konkurencës; Shërbimet financiare; Bujqësia dhe zhvillimi rural; Peshkimi; Politika e Komunikacionit; Energjia; Tatimet; Politika ekonomike dhe monetare; Statistika; Politika sociale dhe punësimi; Ndërmarrjet dhe politika industriale; Politika rajonale dhe koordinimi i instrumenteve strukturore; Drejtësia, liria dhe siguria; Arsimi dhe kultura; Mbrojtja e mjedisit; Mbrojtja e Konsumatorëve dhe mbrojtja e shëndetit; Marrëdhëniet e Jashtme; Politika e Jashtme, e Sigurisë dhe Mbrojtjes; Kontrolli financiar
Nivel i mirë i përgatitjes [9] – 4	E drejta e Shoqërive Tregtare; Shoqëria Informatike dhe Mediat; Rrjete trans-evropiane; Shkenca dhe hulumtimi; Unioni Doganor;
Gatishmëri në nivel të lartë[10] – 5	

[6] Early stage of preparation
[7] Some level of preparation
[8] Moderately prepared
[9] Good level of preparation
[10] Well advanced

Lidhur me progresin e arritur brenda periudhës 12 mujore, si fusha ku **Komisioni shpreh kritikë më të madhe dhe thekson që nuk ka progres janë kapitujt e *Gjyqësorit dhe Të drejtat themelore dhe Politika rajonale dhe koordinimi i instrumenteve strukturore.***

Në përputhje me këtë, analiza jonë shfaq që regres më i madh krahas viteve të fundit, si në aspekt të nivelit aktual të pajtueshmërisë me acquis, ashtu edhe në progresin që e ka arritur vendi në periudhën e 12 muajve të fundit, mund të vërrehet në dy kapitujt, Gjyqësori e të drejtat themelore dhe Drejtësia, liria e siguria.

Tregues është edhe **rënia e vazhdueshme e progresit dhe nivelit të gatishmërisë në Kapitullin 31 - Siguria e Përbashkët dhe Politika e Jashtme**, ku në mënyrë të qartë shfaqet që Republika e Maqedonisë sa më pak i harmonizon pozitat e veta për politikë të jashtme me ata të BE-së..

Derisa në raportin e vitit të kaluar numërohen kapitujt ku ka progres dhe kapitujt ku shfaqet nevoja për përmisime të mëtejshme, në këtë progres raport do të konstatohet në kapitujt të cilët janë të shtuara në bazat (fundalmentals) dhe do të ndiqen në mënyrë eksplicite me qasje të re.

Asnjë kapitull nuk është vlerësuar me nivel të lartë të gatishmërisë.

Krahasim me vitin 2014 në drejtim të progresit dhe përputhshmërisë

Në krahasim me vlerësimet e Raportit të Progresit të vitit 2014, dallime ka në aspekt të vlerësimeve për progresin edhe për përputhshmërinë.

Në aspekt të progresit, **vlerësime më të larta** në krahasim me vitin 2014 kanë kapitujt:E drejta e themelimit dhe liria për sigurimin e shërbimeve; Qarkullimi i Lirë i Kapitalit; Politika ekonomike dhe monetare; Politika shoqërore dhe punësimi; Rrjetet trans-evropiane; Unioni Doganor; Marrëdhëniet me Jashtë; Politika e Jashtme, e Sigurisë dhe Mbrojtjes e Dispozitat financiare dhe buxhetore.

Vlerësim më të ulët në progres në krahasim me Raportin e Progresit të vitit 2014, ka në kapitujt: Prokurimi Publik; E drejta e Shoqërive Tregtare; Politika e konkurrencës; Shoqëria Informatike dhe Mediat; Siguria e Ushqimit, Politika Veterinare dhe Fitosanitare; Statistika; Politika rajonale dhe koordinimi i instrumenteve strukturore; Jurisprudenca dhe të Drejtat Fundamentale; Drejtësia, liria dhe siguria.

Gatishmëria për marrje përsipër të detyrimeve të anëtarësimit / Përputhja me acquis të BE-së është e vlerësuar më lartë në krahasim me Raportin e Progresit të vitit 2014 në kapitujt: Shoqëria Informatike dhe Mediat; Politika rajonale dhe koordinimi i instrumenteve strukturore dhe Shkenca e Hulumtimi.

Me nivel më të ulët është vlerësuar në drejtim të kapitujve: Qarkullimi i Lirë i Mallrave; Prokurime Publike; Politika e konkurrencës; Siguria e Ushqimit, Politika Veterinare dhe Fitosanitare;Peshkimi; Politika ekonomike dhe monetare, Statistika dhe Drejtësia, liria e siguria

Shtojca 1: Struktura e kritereve politike në raportin për vitin

2. Kriteret Politike

2.1 Demokracia

Zgjedhjet

Parlamenti

Qeverisja

Shoqëria civile

Mbikëqyrja mbi shërbimet e inteligjencës (Kapitulli 24 - Drejtësia, Liria dhe Siguria)

2.2 Reforma e Administratës Publike

2.3 Sundimi i së drejtës

Funksionimi i gjyqësorit (Kapitulli 23 - Gjygjësori dhe të drejtat themelore)

Lufta kundër korrupsionit (Kapitulli 24 - Drejtësia, Liria dhe Siguria)

Lufta kundër krimit të organizuar (Kapitulli 24 - Drejtësia, Liria dhe Siguria)

Lufta kundër terrorizmit (Kapitulli 24 - Drejtësia, Liria dhe Siguria)

2.4 Të drejtat e njeriut dhe mbrojtja e komuniteteve pakicë

Liria e shprehjes

2.5 Çështjet rajonale dhe obligimet ndërkombëtare

Shtojca 2: Shqyrtimi i rekomandimeve të kritereve politike për vitin 2015-2016

2.1 Demokracia

Zgjedhjet

- *Zbatimi i plotë i rekomandimeve të OSBE-së/ODIHR-it para mbajtjes së zgjedhjeve të ardhshme*

Parlament

- *Zbatimi i rekomandimeve të Komisionit Hetimor për ngjarjet e ndërlidhura me 24 dhjetor 2012*

Qeverisje

- *Të gjithë rregullatorët e pavarur, mbikëqyrësit dhe organet këshilluese duhet të jenë në mundësi t'i shfrytëzojnë autorizimet e tyre në mënyrë proaktive dhe efektive, pa presion të jashtëm e pa shfrytëzim të papërshtatshëm politik vetë-kufizues ose interpretim të mandateve të tyre në formë zyrtare. Këta organe përfshijnë: Komisionin shtetëror të zgjedhjeve, Komisionin shtetëror për Parandalimin e Korrupsionit, Agjencisë për audio dhe shërbime audio-vizuale, Avokatin e Popullit, Këshillin Gjyqësor, Këshillin e prokurorëve publikë dhe Revizori Shtetëror.*
- ***Mbikëqyrja e shërbimeve të inteligjencës,***
- *Të gjitha rekomandimet e prioriteteve urgjente të reformave për mbikëqyrje dhe reforma.*

2.2. Reforma e Administratës Publike

- *ta adresojë shqetësimin serioz për politizimin e shërbimit publik, zbatimin e plotë të parimeve të përgjegjësisë, transparencës dhe meritës, duke e përfshirë zbatimin e një sistemi të përmisuar, sistem informacioni për menaxhimin me burimet njerëzore.*
- *Pezullimi dhe rishikimi i Ligjit për transformimin e kontratave të përkohshme në të përhershme, derisa parimi meritor nuk është plotësisht i përfshirë.*
- *Miratimi i strategjisë për administratën publike dhe menaxhimin me financat publike, me çka duhet të adresohen dobësitë e identifikuara, duke përfshirë edhe transparencën buxhetore.*

2.3 Sundimi i së drejtës

Gjyqësori

- *Depolitizimi i sistemit të emërimit dhe përparimit në praktikë, jo vetëm në ligj;*
- *sigurimi I plotë për mbështjetje dhe burime për punën e prokurores speciale publike;*
- *Reformimi i sistemit ekzistues në masa disiplinore dhe shkarkimi i gjyqtarëve;*
- *Miratimi i strategjisë së re për reforma në gjyqësor dhe plan veprimi me qëllim për t'i adresuar mangësitë e mbetura në mënyrë të qëndrueshme;*
- *përmisimi i planifikimit strategjik, vlerësimi i nevojave, menaxhimit dhe alokimi i resurseve brenda suazave të gjyqësorit.*

Lufta kundër korrupsionit

- *demonstrimi i vullnetit të vërtetë politik për luftë kundrejt korrupsionit në formë të ndërmarrjes së masave të pavarura dhe efektive nga ana e organeve për zbatimin e ligjit dhe organeve mbikëqyrëse, në veçanti Komisioni Shtetëror për Parandalimin e Korrupsionit;*
- *rritja e vizibilitetit të masave të anti-korrupsionit dhe rezultatet e arritura me qëllim për të përmisuar ndërgjegjësimin e opinionit dhe besimin;*

- *zhvillimi i dosjes së besueshmërisë të situatës në drejtim të korrupsionit të lartë;*
- *krijimi i një kuadri efektiv për mbrojtjen e treguesëve, në përputhje me standardet evropiane dhe praktikat më të mira.*

Lufta kundër krimit të organizuar

- *Rivendosja e dosjes për luftë kundër larjes së parave dhe avancimi i kapaciteteve dhe ekspertizave për kryerjen e hetimeve financiare dhe konfiskimin e aseteve në bazë më sistematike;*
- *Përforcim i përpjekjeve për të përmirësuar bashkëpunimin ndërmjet agjencive të ndryshme për zbatimin e ligjit përmes trajnimeve të plota të Qendrës Kombëtare të Koordinimit për Luftë Kundër Krimit të Organizuar;*
- *Rishikimi i kuadrit ligjor dhe teknik për ndjekjen e komunikimeve dhe rritjen e efektivitetit të masave të posaçme hetimore për zbatimin vërtetë e objektivave ligjore (prioritetet urgjente të reformave).*

2.4. Të drejtat e njeriut

Liria e shprehjes

- *Sigurimi i transparencës së plotë mbi reklamat qeveritare dhe zhvillimi i mekanizmave për njoftime të papaguara të shërbimeve publike që janë me interes të mirëfilltë publik.*
- *Garantimi dhe zbatimi i praktikës së vetë-limitimit përkatës në nivel politik nga ana e politikanëve dhe zyrtarëve publik që të mos ngritet procedurë për shpifje, në përputhje me principet e GJEDNJ.*
- *Sigurim i qasjes ndaj opinionit mbi raportim objektiv dhe të saktë për mendime të ndryshme në mediat e shikuara, doemos në shërbimin publik të radiodifuzionit.*

Shtojca 3: Përmbledhje e përfundimeve dhe vlerësimeve në kriteret politike 2011-2015

Kriteri/ Nënkriteri/ Kapitulli	2011	2012	2013	2014	2015
I.1.1. Demokracia dhe sundimi i së drejtës					2.1 Demokracia Vendi u ballafaqua me krizën më të rrëndë politike që nga viti 2001, kriza u thellua edhe më shumë me publikim e bisedave të përgjuara përfshirë edhe bartës të funksioneve të larta në qeveri të cilët sygjerojnë dëmtim të të drejtave fundamentale, ndikim mbi pavarësinë e gjyqësorit, lirinë e mediave e zgjedhjeve, politizim dhe korpupsion në fusha të ndryshme. Shqetësimet lidhur me të gjitha këto çështje qenë të sinjalizuara në raportet e mëparshme të progresit. Si përgjegje e kësaj, Komisioni i publikoi prioritetet urgjente të reformave që pjesërisht bazohen në rekomandimet e mëparshme dhe pjesërisht në rekomandimet nga Grupa të ekspertëve të nivelit të lartë për sundimin e së drejtës. Komisioneri, me ndihmën e tre

Kriteri/ Nënkriteri/ Kapitulli	**2011**		**2012**		**2013**	**2014**	**2015**
							pjesëtarëve tjerë të Parlamentit Evropian, e lehtësonte marrëveshjen politke të periudhës qershor/korrik. Deri tani, jo të gjitha elementet e marrëveshjes janë zbatuar dhe një numër i madh i afateve kanë skaduar - janë shtyrë - пробиени. Liderët e partive politike janë të përkushtuar që ti zbatojnë të gjitha rekomandimet nga Komisioni për çështjet sistematike lidhur me sundimin e së drejtës (prioritetet urgjente të reformave), megjithatë, zbatimi filloi me një ritëm të ngadalshëm, pa rezultate konkrete deri më sot.
Kushtetuta					Kushtetuta: – nevojitet avancim cilësor i legjislacionit; – të dhënat e Komisionit të Venecias për Lustrim: aplikim i masave të	Amendamentet kushtetuese ishin pa legjislacion shoqërues për implementimin e tyre. Duhet të bazohen mbi konsensus të gjerë. BE bën analiza plotësuese të harmonizimit të	Qenë të propozuara amandamentet kushtetuese nga ana e Qeverisë për një gamë të gjërë fushash, pavarësisht mungesës së partisë kryesore opozitare në Parlament. Asnjë nga ndryshimet e propozuara dhe asnjë nga legjislacionet shoqëruese nuk qenë të miratuara nga ana e Parlamentit si pasojë e asaj që nuk mund të arrihej dy e treta e shumicës.

Kriteri/ Nënkriteri/ Kapitulli	2011		2012		2013	2014	2015
					lustrimit për një kohë të gjatë pas fillimit të demokratizimit, keqpërdorim i shkaqeve politike, ideologjike dhe partiake për masat e lustrimit	legjislacionit me atë të BE. Kohëve të fundit është vënë në pikëpyetje pavarësia e Gjykatës Kushtetuese.	
Zgjedhjet	Progres në zbatimin e zgjedhjeve. Zgjedhjet ishin kompetitive, transparente dhe mirë të administr	3	Legjislacioni është dërguar për shqyrtim në Kuvend	3	Sipas OSBE-së zgjedhjet lokale u administruan në mënyrë efikase, por me tendencë të frikësimit të votuesve dhe keqpërdorimit të mjeteve shtetërore në fushatë. Vazhdon puna e grupeve të punës për rekomandimet e mbetura të OSBE-së	Sipas OSBE/ODIHR–së, zgjedhjet presidenciale dhe parlamentare u administruan mirë, pa u penguar e drejta e tubimit. Vërehet distancimi i paqartë midis shtetit dhe partisë. Sugjerohet mjedisi i pabarabartë për garë politike ndërmjet kandidatëve politikë.	Mangësitë e ndërlidhura me zgjedhjet, paraprakisht të sinjalizuara nga OSBE/ODIHR dhe dyshime të tjera, qenë të reflektuara në përmbajtjen e bisedave të përgjuara. Prioritetet urgjente të reformave duhet të zbatohen.

Kriteri/ Nënkriteri/ Kapitulli	2011		2012		2013	2014	2015
	uara në mbarë vendin.				për legjislacionin zgjedhor dhe Listën e Zgjedhësve.	Përsëritet shqetësimi për frikësimin e votuesve. Kritika mbi mediat dhe mënyrës së raportimit dhe mospasje e dallimit të qartë midis aktiviteteve të përfaqësuesve të pushtetit dhe kandidatëve politikë në zgjedhje. KSHZ-ja është vlerësuar mirë për administrimin e zgjedhjeve. Dy grupet e punës gjatë verës vazhduan me punë për adresimin e rekomandimeve nga OSBE/ODIHR.	
Dialogu politik	Progres i caktuar	2	[11]		[12]	Përgjegjësia bie mbi Qeverinë dhe opozitën sa i përket sigurimit të debatit politik në Kuvend	Ndërprerja e dialogut politik dhe vështirësitë që të arrihet konsensus për çështjet edhe njëherë e

[11] Не е посебно издвоен во овој дел во овој Извештај, политичкиот дијалог се третира во рамките на Собранието.
[12] Не е посебно издвоен во овој дел во овој Извештај, политичкиот дијалог се третира во рамките на Собранието.

Kriteri/ Nënkriteri/ Kapitulli	2011		2012		2013	2014	2015
						dhe sigurimit të kushteve për funksionimin e tyre.	potencuan kulturën përçarëse në vend.
Parlamenti	Progres i caktuar	2	Është ruajtur funksionimi i Kuvendit dhe dialogut politik; mbështetje e fuqishme e DANL	3	Parlamenti u godit nga kriza e 24 dhjetorit dhe bojkoti i bllokut opozitar. Me rëndësi të jashtëzakonshme është të vazhdohet me punën e implementimit të rekomandimeve të kontraktuara. Duhet të përmirësohet dialogu midis partive politike në Kuvend.	Funksionimi i Kuvendit u pengua nga mungesa e dialogut konstruktiv politik dhe ndarjes së thellë midis partive politike. Ekziston nevoja për vendosjen e kontrollit dhe balancimit mbi aktivitetet e Qeverisë nga ana e opozitës.	Kriza ekzistuese ka nxjerr në pah nevojën për përmisim të konsiderueshëm të punës së Kuvendit si forum për dialog konstruktiv, përfaqësi dhe si funksion legjislativ dhe mbikëqyrës. Kjo duhet të përfshijë edhe mbikëqyrje funksionale kredibile rreth punës së shërbimeve të inteligjencës, kapacaiteteve për të mbrojtur të drejtat njerëzore dhe lirive themelore në vend. Mungesa e partisë kryesore të opozitës në periudhën raportuese e zvogëlon cilësinë e reformave dhe e pengon sistemin kontrollues dhe të barazimeve (checks and balances)
Pushteti ekzekutiv	Dallime të tejkaluara, bashkëpunim i përforcuar	3	Bashkëpunimi në koalicion ka vazhduar dhe ka arritur në	3	Qeveria ishte stabile dhe vazhdoi me përkushtimin e saj ndaj reformave që kanë të bëjnë me BE, të cilat mbeten lartë në agjendën e saj. Nevojitet qasje më e	Qeveria e Maqedonisë duhet të funksionojë më mirë si njësi, me qëllim të ndërmarrjes së masave proaktive dhe të përbashkëta për përforcimin e	Qeverisje Qeverisja në vend ishte e tensionuar me krizën aktuale politike dhe ishte e vënë në pyetje përmes shfaqjes së sjelljeve joetike, aktivitetevetë paligjshme madje edhe vepra të mundshme penale.

Kriteri/ Nënkriteri/ Kapitulli	2011	2012	2013	2014	2015
		vendosjen e procesit të aderimit në qendër të agjendës politike. Maturi në ballafaqimin me tensionet ndëretnike	fuqishme e bazuar mbi konsensusin në politikë si dhe distancomi i partive politike dhe strukturave shtetërore.	besimit ndërmjet bashkësive në vend. Nënkryetari i Qeverisë për BE vazhdon të ketë rol kryesor në koordinimin e procesit të BE-së.. Regjistrat administrativ, si zëvendësim të Regjistrimit të pasuksesshëm dhe metodologjia për zbatimin e tyre duhet të zbatohen me konsensus të gjerë politik. Qeveria e koalicionit duhet të aplikojë qasje të integruar, të koordinuar dhe transparente me qëllim të zbatimit të masave proaktive për çështje nacionale,	Vetëm një përgjegjësi e kufizuar politike ishte e ndërmarrë përmes dorëheqjes së dy ministrave dhe drejtorit të UBK-së. Mungesa e mbikëqyrrjes mbi organet kryesore duhet të jetë e adresuar dhe të gjithë rregullatorët e pavarur, organet mbikëqyrëse dhe këshilluese duhet të jenë në gjendje t'i kryejnë funksionet e tyre në mënyrë proaktive, efektive dhe në formë të lirë nga presionet politike. Tensionet ndëretnike e nxjorrën në pah nevojën për zbatim të plotë të Marrëveshjes Kornizë të Ohrit.

Kriteri/ Nënkriteri/ Kapitulli	2011	2012	2013	2014	2015
				ndëretnike dhe çështje të BE-së. Duhet të ndërmerren aktivitete për adresimin e rekomandimeve nga OSBE/ODIHR për shkrirjen e shtetit me partitë në pushtet.	
Shoqëria civile				Shoqëria civile e përforcuar është komponentë kritike për çdo sistem demokratik dhe roli i saj duhet të njihet dhe trajtohet në këtë mënyrë nga ana e pushtetit. Edhe krahas përmirësimeve formale në procesin e konsultimit, organizatat civile shprehin shqetësim për klimën e vështirë	Koalicioni qeveritar mes VMRO-DPMNE-së dhe BDI-së mbeti stabil, por seriozisht u tensionua nga kriza. Në muajin maj, koalicioni humbi dy të tretat e shumicës. Decentralizimi i pushtetit është e një rëndësie të jashtëzakonshme dhe element kyç i Marrëveshjes Kornizë të Ohrit. Një komunë (Pllasnica) nuk e ka përfunduar fazën e dytë të decentralizimit fiskal. Ka pasur progres specifik në miratimin e programit strategjik 2015-2020 për decentralizim dhe në planin e veprimit.

Kriteri/ Nënkriteri/ Kapitulli	2011	2012	2013	2014	2015
				në të cilën funksionojnë.	Megjithatë, procesi i decentralizimit duhet të përmisohet.
					Edhe pse është arritur progres specifik, organizatat e shoqërisë civile vazhduan ta shprehin me seriozitet shqetësimin e tyre për mjedisin e vështirë në të cilin ata veprojnë. Ata raportojnë që janë subjekt i kritikave të ashpra nga ana e politikanëve dhe mediumeve pro-qeveritare, si dhe që janë të kufizuar në angazhim për dialog. Gjatë krizës politike në vitin 2015, GO shpesh herë luante roli konstruktiv përmes organizimit të një sërë protestash paqësore e që i tejkaloi linjat etnike dhe kërkuan përgjegjësi më të lartë nga politikanët. Njëkohësisht, polarizimi politik dhe ndarja akoma mund të jetë e vrojtuar mes GO-së të cilët e mbështesin qeverinë dhe atyre që e kundërshtojnë.

Kriteri/ Nënkriteri/ Kapitulli	2011		2012		2013	2014	2015	
							Autoritetet kombëtare duhet t'i kyçin organizatet e shoqërisë civile në procesin e vendimmarrjes dhe legjislacionit në mënyrë të rregullt dhe efektive.	2
Надзор врз службите за разузнавање							Në teori, vendi ka sistem për mbikëqyrrje i cili nuk funksionon në praktikë. Nuk ekziston marrje e përgjegjësisë për dështimet serioze në shërbimet për inteligjencë për parandalimin e përgjimit të paligjshëm. Në këtë pjesë duhet të realizohen rekomandimet e prioriteteve urgjente të reformave.	
Administrata Publike	Progres në kornizë, progres i kufizuar në implemen tim	2	Progres i caktuar	2	Vazhdoi puna e kornizës së re ligjvënëse për unifikimin e rregullave dhe inkorporimin e principeve të transparencës dhe meritës. Nevojiten	Administrata publike është fragmentizuar dhe është objekt i ndikimit politik edhe përkundër progresit të rregullimit normativ të fushës.	Vend është zhvilluar mesatarisht me reformën e administratës publike. Është bërë progres specifik në legjislacion dhe në përmisimin e ofrimit të shërbimeve	Progres: 2 Gatishm ëri: 3

Kriteri/ Nënkriteri/ Kapitulli	2011		2012		2013	2014	2015	
					përpjekje shtesë për avancimin e profesionalizmit dhe pavarësisë së administratës publike, si dhe përfaqësimin e drejtë.	Duhet të bëhen përpjekje plotësuese për sigurimin e principit të transparencës dhe përgjegjësisë, meritës dhe përfaqësimit të drejtë. Transparenca fiskale duhet të avancohet.	ndaj qytetarëve dhe bizneseve. Shqetësimi rreth politizimit ishte i ngritur përmes përmbajtjes së materialeve të publikuara të përgjuara dhe vonesës në zbatimin e plotë të kuadrit të ri ligjor. Është i nevojshëm vullnet i fortë politik për të garantuar pavarësinë e administratës dhe respektuar principet e transparencës, meritës dhe përfaqësimit të barabartë.	
Jurisprudenca	Progres i kufizuar	1	Përgjithësisht, progres i caktuar; progres në efikasitetin e	2	KAPITULLI 23 Progres i caktuar, nevojiten përpjekje plotësuese për sigurimin e pavarësisë së gjyqësorit dhe të adresohet problemi i	KAPITULLI 23 Vendi ka zbatuar numër të madh të ndërhyrjeve reformiste në këtë fushë, si dhe janë krijuar strukturat juridike dhe	KAPITULLI 23 Sistemi gjyqësor në vend është në nivel të caktuar të gatishmërisë. Megjithatë, ka regres në gjendjen e saj. Rezultatet e reformave të zbatuara	Progres: -1 Gatishmëri 2

Kriteri/ Nënkriteri/ Kapitulli	2011	2012	2013	2014	2015
		sistemit gjyqësor, i kufizuar në pavarësi dhe cilësi	procedurave të gjata gjyqësore.	administrative. Megjithatë, ekziston rreziku i kthimit prapa në fushën e jurisprudencës. Ekziston pavarësi strukturore kundrejt pavarësisë funksionale të gjyqtarëve. Duhet të avancohet cilësia e drejtësisë dhe standardet për dhënien e shërbimeve qytetarëve. Njëra nga sfidat kryesore është rritja e shqetësimit lidhur me selektivitetin e gjyqësorin dhe ndikimin mbi gjyqësorin dhe organet me autorizime të veçanta.	në dekadën e fundit janë dëmtuar nga ndërhyrja reale dhe potenciale politike në punën e gjyqësorit. Mbetet për t'u zgjidhur çështjet veç më të hapura, të shënuara në raportet e kaluara. Prioritetet urgjente të reformave vërtetojnë çka duhet të ndërmarrë shteti që të shmanget nga regresi i mëtejshëm. Strukturat legjislative dhe institucionale që janë veç më të vendosura, duhet të shfrytëzohen me vullnet të mirë dhe në frymë të asaj për çka janë të projektuar.

Kriteri/ Nënkriteri/ Kapitulli	**2011**		**2012**		**2013**	**2014**	**2015**	
						Prezumimi i pafajësisë nuk është kuptuar dhe respektuar plotësisht nga ana e autoriteteve. Ekzistojnë dyshime brenda dhe jashtë shtetit për ndikim të mundshëm politik mbi procese të caktuara gjyqësore.		
Lufta kundër korrupsionit	Progres i kufizuar	1	Progres i vogël evident	1	KAPITULLI 23 Korniza ligjvënëse është kompletuar dhe nevojiten angazhime për sigurimin dhe përmirësimin e efikasitetit të gjykatave në raport me monitorimin e rasteve të paraqitura pranë prokurorisë publike, në lidhje me sanksionimin dhe shpejtësinë e procedurave.	KAPITULLI 23 Ekziston rreziku nga kthimi prapa në fushën e luftës kundër korrupsionit. Korniza ligjore dhe institucionale e vendit gradualisht kalon në dosje të suksesit, sidomos në zbatimin e hetimeve, prokurori dhe aktgjykime. Sugjerohet në nivelin e pakënaqshëm të të planifikimit	KAPITULLI 23 Vendi është në nivel të caktuar të gatishmërisë në dejtim të luftës kundër korrupsionit dhe e ka vendosur kuadrin e nevojshëm ligjor dhe institucional gjatë dekadës së fundit, si dhe zhvillimin e dosjes në drejtim të parandalimit dhe ndjekjes. Në vitin e kaluar nuk është arritur asnjë progres në çështjet e identifikuara. Korrupsioni mbetet tejet	Progres: 0 Gatishmëri 2

Kriteri/ Nënkriteri/ Kapitulli	2011	2012	2013	2014	2015
				strategjik dhe përmbushjes së fushave kryesore – prokurime publike, korrupsion politik dhe korrupsion në nivel të lartë. Përkushtimi i rritur politik është me rëndësi jashtëzakonisht të madhe. Zbatim selektiv i kornizës ligjore dhe ndikim politik mbi proceset.. Besimi publik në organet, të cilat zbatojnë politika për luftë kundër korrupsionit, akoma është në nivel të ulët. Korrupsioni vazhdon të jetë i pranishëm në shumë fusha dhe vazhdon të jetë problem serioz.	i përhapur. Kapaciteti për tu ballafaquar suksesshëm aktualisht është i minuar nga mungesa e vullnetit politik dhe ndërhyrjes politike në punën e organeve përkatëse, me çka e pengon aftësinë e tyre të veprojnë në mënyrë proaktive dhe joselektive, veçanërisht në raste të korrupsionit të lartë.

Kriteri/ Nënkriteri/ Kapitulli	2011		2012		2013	2014	2015	
Lufta kundër krimit të organizuar (fushë e re nga ky vit)	Progres i kufizuar	1	Progres i vogël evident	1	KAPITULLI 23 Korniza ligjvënëse është kompletuar dhe nevojiten angazhime për sigurimin dhe përmirësimin e efikasitetit të gjykatave në raport me monitorimin e rasteve të paraqitura pranë prokurorisë publike, në lidhje me sanksionimin dhe shpejtësinë e procedurave.	KAPITULLI 23 Ekziston rreziku nga kthimi prapa në fushën e luftës kundër korrupsionit. Korniza ligjore dhe institucionale e vendit gradualisht kalon në dosje të suksesit, sidomos në zbatimin e hetimeve, prokurori dhe aktgjykime. Sugjerohet në nivelin e pakënaqshëm të të planifikimit strategjik dhe përmbushjes së fushave kryesore – prokurime publike, korrupsion politik dhe korrupsion në nivel të lartë. Përkushtimi i rritur politik është me rëndësi jashtëzakonisht të madhe.	KAPITULLI 24 Vendi është në nivel të caktuar të gatishmërisë në drejtim të luftës kundër krimit të organizuar. Nuk është arritur asnjë progres. Kuadri ligjor në masë të madhe është i harmonizuar me standardet evropiane. Kapaciteti i përgjithshëm për menaxhim me krimin e organizuar është i rritur me ngritjen e njësive të specializuara në kuadër të policisë dhe prokurorisë publike. Megjithatë, mbetet të punohet akoma më shumë për përmisimin e efektivitetit në zbatimin e ligjit nga kjo fushë.	Progres: 0 Gatishmëri 2

Kriteri/ Nënkriteri/ Kapitulli	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**
				Zbatim selektiv i kornizës ligjore dhe ndikim politik mbi proceset.. Besimi publik në organet, të cilat zbatojnë politika për luftë kundër korrupsionit, akoma është në nivel të ulët. Korrupsioni vazhdon të jetë i pranishëm në shumë fusha dhe vazhdon të jetë problem serioz.	
					KAPITULLI 24 Vendi është i goditur nga fenomeni i luftëtarëve të huaj terroristë dhe radikalizmit. Është e nevojshme një strategji gjithpërfshirëse dhe efektive për të luftuar parandalimin dhe shmangien/kundërshtimin e radikalizimit, në bashkëpunim të ngushtë me liderët fetarë dhe kounitetet, punonjësit social dhe punonjësit e rradhës së parë, sistemin arsimor dhe organizatat

Kriteri/ Nënkriteri/ Kapitulli	**2011**		**2012**		**2013**	**2014**	**2015**
							rinore. Fenomeni i luftëtarëve të huaj terroristë kërkon qasje të përkushtuar nga organet e inteligjencës dhe organet për zbatimin e ligjit njëherit edhe qasje koherente ligjore në drejtim të shkelësve ligjor.
Respektim i të drejtës ndërkombëtare të të drejtave të njeriut	Ekziston kornizë ligjore, kornizë jo e plotë institucionale; progres i kufizuar në avancimin dhe zbatimin e të drejtave të njeriut	1	Progres i kufizuar në avancimin dhe zbatimin e të drejtave të njeriut	1	KAPITULLI 23 Progres i mëtutjeshëm me ratifikimin e Konventës për Mbrojtjen e Fëmijëve nga Abuzimi Seksual dhe Protokollit të Tretë Opsional të Konventës për të Drejtat e Fëmijës.	KAPITULLI 23 Është realizuar progres i mëtutjeshëm.	KAPITULLI 23: Kuadri ligjor për mbrojtjen e të drejtave të njeriut në masa të mëdha është në përputhje me standardet evropiane, por fokusi duhet të vihet mbi zbatimin e saj. Organet e ndryshme që janë të kyçur në mbrojtjen dhe avancimin e të drejtave njerëzore nuk kanë personel e mjete të mjaftueshme financiare, dhe ndonjëherë shfaqet koordinim i dobët. Dobësitë e përgjithshme të standardeve në realizimin e të drejtave njerëzore më së shumti i godisin grupet e cënuara dhe të margjinalizuara në shoqëri, duke i përfshirë fëminjtë dhe të miturit (juveniles), personat me aftësi të kufizuara, romët dhe komunitetin LGBT.

Kriteri/ Nënkriteri/ Kapitulli	2011		2012		2013	2014	2015	
							Dobësitë veçanërisht ndikojnë në fushat vijuese: -Sistemi i burgjeve akoma më tej është i menaxhuar dobët dhe mungojnë burime financiare dhe njerëzore; -Josanksionimi i policisë duhet të adresohet përmes krijimit të një mekanizmi të pavarur për mbikëqyrje; -Përkundër përmisimeve në kuadrin ligjor, liria e shprehjes është problematike në praktikë.	
Të drejta civile dhe politike me theks mbi lirinë e shprehjes dhe mediat e pavarura	Progres i kufizuar	1	Progres i caktuar i mëtutjes hëm	2	[13]		Këtë vit fokusi është në lirinë e shprehjes. Vendi ka një nivel të caktuar të gatishmërisë në lidhje me lirinë e shprehjes. Korniza legjislative është e rishikuar brenda disa viteve të fundit dhe është e harmonizuar me acquis dhe standardet ndërkombëtare. Megjithatë, liria e	Progres: -1 Gatishmëri 1

[13]Nuk është veçuar në këtë pjesë të Raportit.

Kriteri/ Nënkriteri/ Kapitulli	2011		2012		2013	2014	2015	
							shprehjes dhe mediat mbeten sfidë në kulturën aktuale mediatike dhe në klimën politike. Vendi pësoi regres brenda vitit të kaluar.	
Të drejta ekonomike, sociale dhe kulturore	Janë vendosur të drejta ekonomike dhe sociale, progres i caktuar i mëtutjeshëm	2	Progres i caktuar	2	[14]	Progres i caktuar	Edhe përkundër shumë problemeve, në përgjithësi të drejtat e punëtorëve dhe të sindikatave respektohen. Është e nevojshme që të përforcohet dialogu social dhe kapacitetet e partnerëve social në vendimarrje.	
Mbrojtja nga diskriminimi					Нема напредок.	Во однос на правата на ЛГБТ-заедницата, потребни се значителни напори за зголемување на свеста за почитување на различностите во општеството и отстранување на	Kuadri legjislativ akoma duhet të harmonizohet me acquis në fushën e diskriminimit në batë të orientimit seksual. Është e nevojshme ngritje e vetëdijes publike për punën e Komisionit për Mbrojtje nga Diskriminimi. Komisioni s'ka resurse dhe personel të mjaftueshëm për ta publikuar punën e saj dhe akoma më tej	

[14]Nuk është veçuar në këtë pjesë të Raportit.

Kriteri/ Nënkriteri/ Kapitulli	2011	2012	2013	2014	2015
				нетолеранцијата што се шири преку социјалните мрежи. Сторителите на инциденти сè уште не се гонети. Податоците за известување, истрага и гонење на говорот на омраза и делата од омраза не се собираат систематски. Потребно е усогласување на Законот за спречување и заштита од дискриминација со ЕУ-acquis, бидејќи во Законот не е воведена сексуалната ориентација како основа за дискриминација,	ekziston shqetësim për pavarësinë e saj. Individët që janë pjesë e komunitetit LGBT, vazhdojnë të vuajnë nga diskriminimi dhe përmbajtjet homofobike të mediave, në botën virtuele por edhe në atë reale. Në gusht, Parlamenti hedhi poshtë projekt-amandamentin e rregullativës së legjislacionit për anti-diskriminim, me çka do të ndalohej çdo formë e diskriminimit direkt ose indirekt mbi baza të orientimit seksual dhe identitetit gjinor. Janë të nevojshme përpjekje të konsiderueshme për rritjen e vetëdijes, respektimit të diversitetit në shoqëri dhe kundërshtimit të intolerancës. Kjo mund të arrihet përmes fushatave publike dhe trajnimeve në agjencionet policore, te prokurorët, gjykatësit dhe profesionistët e shëndetit. Pavarësisht thirrjeve nga organizatat e shoqërisë civile dhe komunitetit ndërkombëtar që

Kriteri/ Nënkriteri/ Kapitulli	2011		2012		2013	2014	2015
						како и обука на јавните обвинители и судии.	autorët e krimit të ndiqen penalisht, asnjë nga sulmet nuk është hetuar plotësisht.
Të drejtat minoritare, mbrojtja e minoriteteve dhe të drejtat kulturore	Progres i caktuar	2	Progres i caktuar	2	Mungesa e resurseve financiare, bashkëpunimi jopërkatës midis institucioneve, si dhe nevoja për implementimin proaktiv të politikave relevante (p.sh. Strategjia e Romëve) e kufizojnë progresin në aspekt të respektimit dhe mbrojtjes së minoriteteve.	Progresi në mbrojtjen e të drejtave të minoriteteve edhe më tutje pengohet për shkak të financave të pamjaftueshme dhe resurseve njerëzore, si dhe për shkak të bashkëpunimit joadekuat midis organeve kompetente. Nevojitet qasje proaktive që të garantohet identiteti etnik, kulturor dhe gjuhës të të gjitha bashkësive.	Është miratuar strategjia e re për Romët 2015-2020 dhe janë përforcuar kapacitetet e Ministrisë së Punës dhe Politikës Sociale. Megjithatë, romët janë të rrezikuar ngase kanë probleme me qasjen deri në beneficione sociale si pasojë e mungesës së dokumentacionit administrativ. Rrëndë vërrehet progres në aspekt të përfaqësimit politik, mbulimit mediatik në gjuhë romë dhe statusit të gjuhës rome në komunat ku shumica e popullsisë janë Romë. Segregacioni, stereotipet dhe diskriminimi vazhdojnë të mbizotërojnë. Janë regjistruar ankesa nga Romët të cilët kanë qenë të penguar që ta lëshojnë shtetin. Numër i madh jetojnë në kushte substandarde dhe ballafaqohen me probleme në qasjen drejt arsimit, strehimit, shëndetësisë dhe punësimit.

Kriteri/ Nënkriteri/ Kapitulli	2011		2012		2013	2014	2015
Implementimi i Marrëveshjes Kornizë të Ohrit	Progres i caktuar	2	[15]		Marrëveshja është në fuqi nga viti 2001, megjithatë, nevojitet akoma progres në lidhje me çështjet sistemore që kanë të bëjnë me decentralizimin, mosdiskriminimin, përfaqësimin e drejtë, përdorimin e gjuhëve dhe arsimin.	Konstatohet se "dominon mungesa e besimit midis bashkësive", si dhe se "ngjarjet dhe incidentet lehtësisht shkaktojnë tensione". Qeverisë i rekomandohet të ketë qasje më proaktive dhe të përbashkët në promovimin e shoqërisë multietnike inkluzive. Vihet në pah nevoja që të kompletohet analiza e Marrëveshjes Kornizë të Ohrit, si dhe të jepen rekomandime.	Marrëveshja Kornizë e Ohrit vazhdoi të sigurojë bazë për marrëdhëniet mes komuniteteve. Agjencia për Mbrojtjen e Bashkësive Joshumicë, Drejtoria e Arsimit në gjuhët e komuniteteve dhe Zyra për promovimin e kulturës së bashkësive joshumicë ballafaqohen me burime të pamjaftueshme njerëzore dhe financiare. Bashkëpunimi ndërinstitucional vazhdon të jetë i dobët. Masat sistematike në numër të madh janë të implementura përmes fondeve nga donatorët. Në mënyrë të kufizuar përdoret politika për arsim të integruar. Masat kundër ndarjes në baza etnike në shkolla nuk janë të mjaftueshme. Ekzistojnë më shumë forma të diskriminimit mbi të cilat masat e ndërmarra, duke përfshirë edhe mediat, janë joefikase.

[15] Nuk është veçuar në këtë pjesë të Raportit.

Kriteri/ Nënkriteri/ Kapitulli	2011		2012		2013	2014	2015
I. 1.3. Çështjet rajonale dhe detyrmet ndërkombëtare	Partner konstruktiv në rajon, marrëdhënie bilaterale të avancuara, çështja e emrit vazhdon të ndikojë në marrëdhëniet me Greqinë	4	Në mënyrë aktive merr pjesë në bashkëpunimin rajonal dhe vazhdon me avancimin e marrëdhënieve bilaterale me fqinjët. Çështja e emrit vazhdon të ndikojë mbi marrëdhëniet me Greqinë; nevojitet	4	Në mënyrë aktive merr pjesë në bashkëpunimin rajonal dhe vazhdon me avancimin e marrëdhënieve bilaterale me fqinjët. Ruajtja e marrëdhënieve të mira fqinjësore, përfshirë edhe zgjidhjen e çështjes së emrit, mbetet çështje kryesore. Ka çështje të hapura në negociatat për marrëveshje bilaterale me Bullgarinë. Nevojitet qasje konstruktive në marrëdhëniet me fqinjët dhe duhet të shmangen aksione dhe deklarata të cilat mund të kenë ndikim negativ.	Në mënyrë aktive merr pjesë në bashkëpunimin rajonal dhe vazhdon me avancimin e marrëdhënieve bilaterale me fqinjët. Ruajtja e marrëdhënieve të mira fqinjësore, përfshirë edhe zgjidhjen e çështjes së emrit mbetet çështje kryesore. Ka çështje të hapura në negociatat për marrëveshje bilaterale me Bullgarinë.	Në mënyrë aktive merr pjesë në iniciativa rajonale. Theks të veçantë ka bashkëpunimi rajonal në suaza të procesit të Berlinit me vendet e Ballkanit Perëndimor (WB6) për intensifikimin e bashkëpunimit mes tyre dhe BE-së. Maqedonia vazhdoi të luajë një rol përgjithësisht konstruktiv në marrëdhëniet bilaterale me vendet e tjera që aspirojnë të anëtarësohen në BE dhe me shtetet anëtare fqinje të BE-së. Marëdhëniet me Bullgarinë dhe Greqinë akoma më tej janë mbesin çështje të hapura. Lidhur me kontestin për emrin me Greqinë, është thelbësore që të ndërmerren hapa vendimtare për zgjidhjen e kësaj çështje. Edhe pse mungojnë negociatat zyrtare, ministri grek i Punëve të Jashtme e vizitoi shtetin për herë të parë pas 11 viteve dhe të dyja palët ranë dakord mbi një numër masash për të ndërtuar besim reciprok.

Kriteri/ Nënkriteri/ Kapitulli	2011	2012	2013	2014	2015
		sjellje konstruktive në qasjen ndaj fqinjëve			
Vlerësim i përgjithshëm	**Në masë të mjaftueshme vazhdon t'i përmbush**	**Në masë të mjaftueshme vazhdon t'i përmbush**	**Në masë të mjaftueshme vazhdon t'i**	**Në përgjithësi, duke pasur parasysh progresin kumulativ që ka arritur vendi, Komisioni konsideron se kriteret politike vazhdojnë të**	**Duke pasur parasysh progresin e deritanishëm në zbatimin e marrëveshjes politike nga muaji qershor/korrik, Komisioni është i përgatitur që ta japë rekomandimin e vet për hapjen e negociatave të aderimit me Republikën e Maqedonisë.**

Kriteri/ Nënkriteri/ Kapitulli	2011		2012		2013	2014	2015
	kriteret politike		kriteret politike		përmbush kriteret politike	plotësohen në mënyrë të mjaftueshme dhe mban rekomandimin për të hapur negociatat e aderimit, por shpreh keqardhje për ngecjet e vitit të kaluar.	Megjtihatë, kusht për këtë do të jetë zbatimi i vazhdueshëm i marrëveshjes politike nga muaji qershor/korrik dhe progresi i konsiderueshëm në zbatimin e prioriteteve urgjente të reformave. Kjo çështje do të adresohet edhe njëherë pas zgjedhjeve.

Shtojca 4: Shqyrtimi i konkluzioneve dhe vlerësimeve në kriteret ekonomike në periudhën vjetore 2013-2015

	2013	***2014***	***2015***	
2.1. Ekzistimi i ekonomisë funksionale të tregut			*Maqedonia është e përgatitur mirë në zhvillimin e ekonomisë funksionale të tregut. Në tërësi, nuk ka pasur progres.*	Progres*: 0* *Gatishmëri: 4*
Politika ekonomike	Është ruajtur konsensus i gjerë për politikat themelore ekonomike.	Është ruajtur konsensus politik për bazat e ekonomisë së tregut, megjithatë politika ekonomike dhe menaxhimi me konsumin publik më shumë janë udhëhequr nga motivet ad hoc, në vend që të udhëhiqen nga nevojat afatgjate të ekonomisë.	Qeveria mbetet e përkushtuar në arritjen e reformave ekonomike në treg, duke tërhequr investime të huaja dhe duke zhvilluar sektorin privat. Qeveria realizoi progres të ulët në reformat strukturore të tregut të punës dhe ka regres në disiplinën fiskale.	Progres: 1 në reformat strukturore në tregun e punës Në fushën e disiplinës fiskale: -1

	2013	*2014*	*2015*
Stabiliteti makroekonomik	Rritja e ripërtërirë e ekonomisë mbetet ngushtë e lidhur me investimet, me përforcimin gradual të sektorit të jashtëm, si dhe me mbështetje margjinale nga konsumi privat.	Rritja e prodhimtarisë duhet të ketë bazë më të gjerë, ndërsa deficiti i jashtëm është e mundur përsëri të rritet përkohësisht për shkak të importit investues.	Ambienti makroekonomik u përforcua në mënyrë plotësuese, por dobësitë kyçe mbeten një burim i madh shqetësimi. Stabiliteti i sektorit të jashtëm, në mënyrë të konsiderueshme është bazuar në huamarrjen jashtë vendit.
Tregu i fuqisë së punës	Përveç disa përmirësimeve të veçanta të shifrave, në tregun zyrtar të punës, politika e tregut të punës pati sukses të kufizuar në zgjidhjen e çështjes së papunësisë së madhe. Sfidat strukturore të tregut të punës duhet të zgjidhen.	Reformat për ballafaqimin me rigjiditetet strukturore të tregut të punës arritën vetëm progres të kufizuar. Punësimi i punëtorëve duhet të përmirësohet përmes masave strukturore, si dhe përmes targetimit më të mirë të masave aktive në tregun e punës.	Kushtet në tregun e punës akoma janë të ngarkuara me pengesa strukturore. Çmimet janë ende stabile; politika monetare ka ruajtur me sukses kurset e këmbimit valutor të cilat mbeten fikse.

	2013	2014	2015	
Disiplina fiskale	Menaxhimi fiskal dhe disiplina fiskale janë përkeqësuar dhe do të ishte i dobishëm zbatimi i strategjisë afatmesme. Miksi i politikave pjesërisht është përkeqësuar. Edhe pse politika monetare siguroi mbështetje kyç për stabilitetin makroekonomik, disiplina fiskale u dobësua dhe borxhi edhe më tutje shënon rritje. Financat publike mund të kontribuojnë në drejtim të stabilitetit më të madh, për shembull, përmes subordinimit më të mirë të prioriteteve të konsumit lidhur me sfidat strukturore, me fokus të veçantë mbi rritjen e konsumit publik. Përveç kësaj, rritja e shpejtë e borxhit të financuar kryesisht nga jashtë, e rrit vulnerabilitetin e shtetit.	Disiplina fiskale duhet të përmirësohet, ndërkohë që ekziston hapësirë e konsiderueshme për përmirësimin e transparencës fiskale. Planet qeveritare për konsolidimin fiskal duhet të mbështeten me masa konkrete.	Disiplina fiskale sërish ka pësuar regres në vitin 2014 dhe 2015, duke treguar nevojën që të përmisohet planifikimi afatmesëm i shpenzimeve. Borxhi publik është rritur në mënyrë të konsiderueshme brenda viteve të fundit, teksa amandamentet në ligjin mbi borxhin publik shkaktojnë shqetësim në transperencë.	Progres: -1

	2013	*2014*	*2015*	
Veprimi i ndërsjellë i fuqive të tregut	Ekonomia kryesisht menaxhohet nga ana e sektorit privat me rol të kufizuar të shtetit, edhe pse pjesëmarrja e pronësisë publike është rritur në mënyrë të pakonsiderueshme.	Pjesëmarrja e shtetit në ekonomi dhe përcaktimi i çmimeve mbetet prudent.	Pjesa e sektorit publik në ekonomi ka qëndruar kryesisht i pandryshuar në masë të madhe.	
Hyrje dhe dalje nga tregu	Përderisa regjistrimi dhe puna e sektorit afarist janë lehtësuar në mënyrë shtesë, dobësitë gjatë falimentimit dhe procedurat e likuidimit edhe më tej mbeten pengesë e konsiderueshme për investime dhe akses deri në financa.	Përderisa fillimi i biznesit bëhet pak më i lehtë, mbeten vështirësitë gjatë fitimit të lejeve. Dalja nga tregu mbetet e gjatë edhe pse Qeveria ka ndërmarrë hapa reformuese në drejtim të mirëfilltë.	Themelimi i biznesit është lehtësuar pak, por dalja nga tregu mbetet akoma i vështirë dhe i komplikuar. Zbatimi i masave të proektit "i gjilotina rregullatore" në vazhdimësi përparon sa i përket lehtësimit të regjistrimit të bizneseve. Progresi është më i kufizuar në thjeshtësimin e daljes nga tregu.	Progres: 1
Sistemi juridik	Sistemi juridik, sa i përket ekonomisë funksionale të tregut, në masë të madhe është vendosur, por mbeten dobësitë lidhur me procedurat e gjata, zbatimi i kontratave dhe korrupsioni.	Sistemi juridik, sa i përket ekonomisë funksionale të tregut, në masë të madhe është vendosur, por në praktikë rritet joefikasiteti përmes procedurave të gjata të cilat e pengojnë zbatimin e ligjeve. Ndryshimet e	Ndryshimet e shpeshta legjislative, aplikimi i pabarabartë i ligjeve dhe zbatimi i vështirë i marrëveshjeve ka ngarkuar aktivitetet e biznesit. Bashkëpunimi mes qeverisë dhe sektorit të biznesit viteve të fundit ka rënë.	

<table>
<tr><th></th><th>2013</th><th>2014</th><th colspan="2">2015</th></tr>
<tr><td></td><td></td><td>shpeshta të ligjeve krijojnë pasiguri juridike.</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td>Zhvillimi i sektorit financiar</td><td>Sektori financiar mbetet i kapitalizuar mirë dhe likuid. Megjithatë, rritja kreditore është e ngadalshme dhe kreditë jofunksionale paraqesin sfidë të madhe.</td><td>Sistemi financiar mbetet stabil, ndërsa kapacitetet mbikëqyrëse janë përforcuar. Prapë se prapë aksesi deri te financat mbetet i vështirë dhe segmentet jobankare të tregut duhet edhe më tutje të zhvillohen me qëllim që të zgjerohen mundësitë e financimit të sektorit privat. Duhet të vazhdohet me ndërmarrjen e masave përmes së cilave do të përmirësohet kanali i borxheve bankare, përfshirë edhe pastrimin e portofolave jofunksionale kreditore.</td><td colspan="2">Sektori bankar qëndron stabil edhe përkundër nivelit të lartë të kredive joperformuese</td></tr>
<tr><td colspan="3">Ballafaqimi me presionet e konkurrencës së BE</td><td>Ekonomia është mesatarisht e përgatitur që të ballafaqohet me presionet konkurruese dhe forcat e tregut brenda</td><td>Progres: 2
Gatishmëri: 3</td></tr>
</table>

	2013	2014	2015
			Bashkimit Evropian. Progres i caktuar qe i realizuar rrezh trajtimit me mangësitë në drejtim të kapitalit njerëzor dhe infrastrukturës fizike.
Alokimi i kapitalit njerëzor dhe fizik	Ekziston progres gradual në zgjidhjen e nevojave reformiste në sistemin ekonomik. Kapitali mbetet modest, ndërsa konsumi publik fokusohet në masë të pamjaftueshme mbi aktivitetet për zmadhimin e rritjes.	Qeveria ka arritur progres të caktuar lidhur me zgjidhjen e mangësive kryesore në alokimin e kapitalit njerëzor dhe fizik në vend, megjithatë sfidat e investimeve, të cilat janë të nevojshme për përshpejtimin e rritjes së produktivitetit të punës dhe transformimit strukturor të ekonomisë mbeten të mëdha. Qeveria duhet të vazhdojë ta përmirësojë përbërjen e shpenzimeve përmes projekteve prioritare investuese, në përputhje me potencialin e tyre për produktivitet në bazë të vlerësimit të shpenzimeve.	Pjesa e punëtorëve të kualifikuar në ekonomi është në rritje, por faktorët strukturorë e kufizojnë rritjen e produktivitetit të punës. Infrastruktura publike ka nevojë për modernizim.
Struktura sektoriale e ndërmarrjeve	Është i dukshëm diversifikimi gradual i prodhimtarisë ekonomike	Strukturat sektoriale e ndërmarrjeve në ekonomi janë në stagnim dhe janë të	Struktura sektoriale e ekonomisë mbetet kryesisht në stagnim.

	2013	2014	2015	
	sa i përket vlerës së shtuar dhe eksportit.	fokusuara në aktivitete me produktivitet të ulët. Rritja e paradokohshme e numrit të kompanive të mëdha tregon se pjesëmarrja e aktiviteteve prodhuese të avancuara mund të përforcohet në vitet e ardhshëm, por transformimi i mirëfilltë sektorial mbetet i paarritshëm.		
Ndikimi i shteti mbi konkurrencën	Edhe pse ligjet për ndihmë shtetërore janë përforcuar, ekziston mungesë e transparencës në lidhje me detajet e implementimit dhe shumat, për shkak të mangësive gjatë informimit.	Përkundrejt pjesëmarrjes së ulët të shtetit në ekonomi, legjislacioni i përmirësuar për ndihmë shtetërore dhe derregullimi i mëtutjeshëm i tregut të energjisë elektrike, ndikimi i shtetit mbi konkurrencës përmes implementimit të instrumenteve të tjerë të politikës, me sa duket shënon rritje.	Edhe pse pjesa e qeverisë në ekonomi ka mbetur i moderuar, ndikimi mbi konkurrencën në sektorin privat rritet përmes rregulloreve dhe subvencioneve	
Integrimi tregtar në BE	Integrimi tregtar në BE është avancuar në masë të konsiderueshme. Struktura e eksportit vazhdon të përmirësohet, edhe pse produktet	Lidhjet tregtare me BE në vitin 2013 shënuan rritje, edhe sa i përket eksportit edhe sa i përket importit, ndërsa BE mbetet me pjesëmarrje më të madhe në	Është realizuar progres plotësues në zhvillimin e lidhjeve më të ngushta me BE-në	Progres: 4

	2013	*2014*	*2015*	
	përpunuese tradicionale akoma dominojnë. Konkurrenca ndërkombëtare e çmimeve, në masë të madhe, mbetet e pandryshuar.	investimet e drejtpërdrejta të huaja.		

Shtojca 5: Pasqyra e konkluzioneve dhe vlerësimeve lidhur me përmbushjen e detyrimeve nga 2010-2015

Kapitulli	Progresi						Niveli i harmonizimit					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1. Qarkullimi i Lirë i Mallrave	4	2	4	2	2	2	3	3	4	4	4	3
2. Lëvizja e Lirë e Punëtorëve	1	1	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1
3. E Drejta e Themelimit dhe Liria e Sigurimit të Shërbimeve	2	3	2	2	1	2	2	1	3	3	3	3
4. Qarkullimi i Lirë i Kapitalit	3	2	2	1	1	2	2	3	3	3	3	3
5. Prokurime Publike	3	3	2	4	3	2	3	5	4	4	4	3
6. E drejta e Shoqërive Tregtare	4	4	4	4	4	2	3	3	3	4	4	4
7. E drejta e Pronës Intelektuale	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3
8. Politika e Konkurrencës	2	2	4	4	4	2	3	3	4	4	4	3
9. Shërbimet financiare	4	4	3	3	2	2	3	3	3	3	3	3
10. Shoqëria Informatike dhe Mediat	3	3	3	3	4	2	3	3	3	3	3	4
11. Bujqësia dhe Zhvillimi Rural	3	3	3	2	2	2	2	3	3	3	3	3
12. Siguria e Ushqimit, Politika Veterinare dhe Fitosanitare	2	4	4	4	3	2	2	4	3	3	3	2
13. Peshkimi	2	2	2	1	1	2	2	3	3	3	4	3
14. Politika e Komunikacionit	2	3	1	2	2	2	4	4	3	3	3	3
15. Energjia	2	4	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3

Kapitulli	Progresi						Niveli i harmonizimit					
16. Tatimimi	1	1	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3
17. Politika ekonomike dhe monetare	1	5	1	1	1	2	2	4	4	4	4	3
18. Statistika	4	4	3	4	4	2	4	4	3	4	4	3
19. Politikat Sociale dhe Punësimi	1	1	1	2	1	2	1	2	2	1	3	3
20. Ndërmarrjet dhe politika industriale	2	3	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3
21. Rrjete trans-europiane	2	3	3	2	2	4	3	4	3	4	4	4
22. Politika rajonale dhe koordinimi i instrumenteve strukturore	2	2	2	1	1	0	3	3	3	2	2	3
23. Gjyqësori dhe të drejtat themelore	1	1	2	2	2	0	3	3	3	3	4	2
24. Drejtësia, Liria dhe Siguria	3	3	3	3	3	2	4	4	4	4	4	3
25. Shkenca dhe Hulumtimi	2	3	2	4	4	4	3	2	2	2	3	4
26. Arsimi dhe kultura	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3
27. Mjedisi jetësor	3	2	1	1	2	2	3	3	3	3	3	3
28. Mbrojtja e konsumatorëve dhe mbrojtje shëndetësore	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3
29. Unioni Doganor	2	4	3	2	3	4	4,5	4	4	4	4	4
30. Marrëdhëniet me Jashtë	3	3	2	1	1	2	4	4	3	3	3	3
31. Politika e jashtme, e Sigurisë dhe Mbrojtjes	4	4	4	5	1	2	5	5	5	5	3	3
32. Kontrolli financiar	2	1	2	2	2	2	2	2	1	1	3	3
33. Dispozitat dinanciare dhe buxhetore	2	1	1	0	1	2	3	3	1	1	1	1

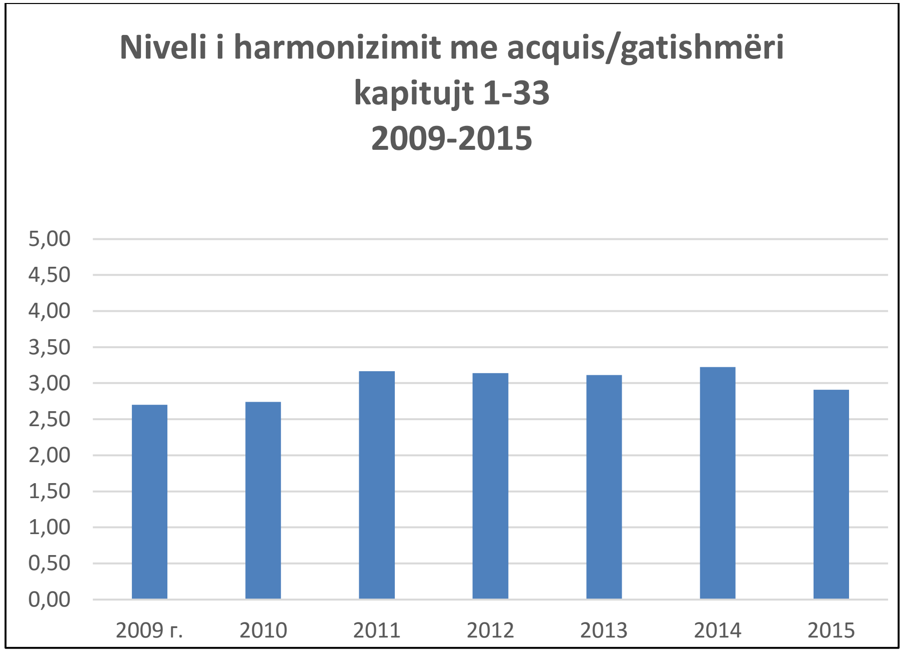
Niveli i harmonizimit me acquis/gatishmëri
kapitujt 1-33
2009-2015
5,00
4,50
4,00
3,50
3,00
2,50
2,00
1,50
1,00
0,50
0,00
2009 г.
2010
2011
2012
2013
2014
2015

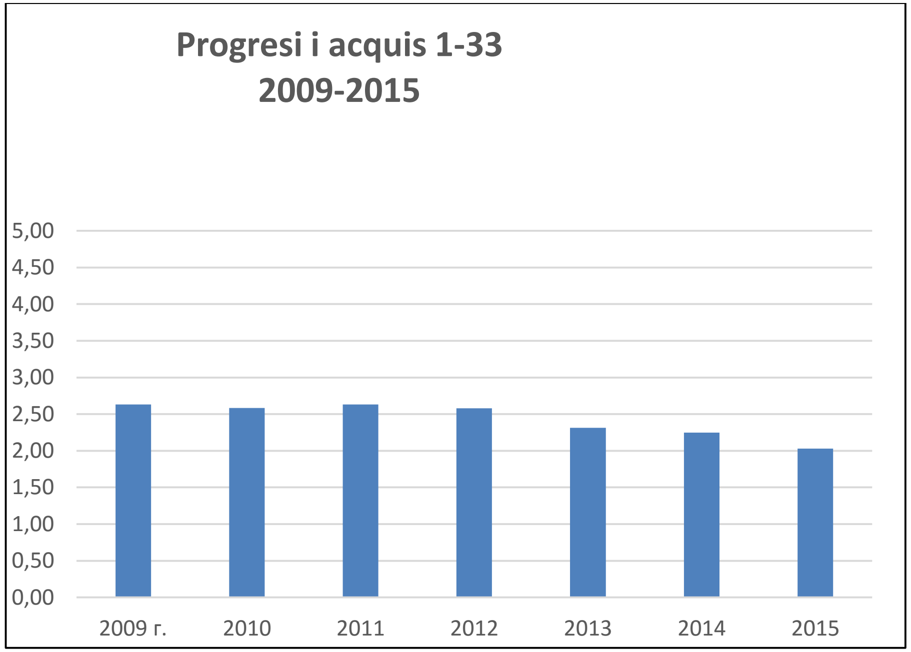
Progresi i acquis 1-33
2009-2015
5,00
4,50
4,00
3,50
3,00
2,50
2,00
1,50
1,00
0,50
0,00
2009 г.
2010
2011
2012
2013
2014
2015

Shënim: Instituti përdor metodologjinë e vet, me ç'rast në pasqyrimin e vlerësimit të përgjithshëm, vlera e kapitujve të veçantë është ponderuar duke e pasur parasysh vëllimin dhe rëndësinë e tyre

Shpjegime për kuantifikimin e vlerësimeve sa i përket progresit dhe përputhshmërisë

Vlerësimet e përdorura për raportet gjer në vitin 2014:

Progres

Vlerësimi	Vlera numerike
Vlerësimi	(-5)-(-1)
Regres	0
Nuk ka progres; nuk ka progres të mëtutjeshëm	1
Nuk ka progres thelbësor; nuk ka progres të veçantë; progres i pakënaqshëm; progres i ngadaltë; progres fillestar, progres i kufizuar	2
Progres i vogël; progres modest, progres i caktuar	3
Progres; progres i mëtutjeshëm	4
Progres i mirë; progres evident; progres i qëndrueshëm; progres i kënaqshëm	5

Niveli i përputhshmërisë

Vlerësimi	Vlera numerike
Nuk ka filluar	0
Faza e hershme; faza shumë e hershme; faza fillestare	1
Nuk ka shënuar progres të madh; shënon progres; progres i ngadalshëm	2
Progres mesatar	3
Progres i avancuar, në fazë të avancuar	4
Progres i mirë	5

Vlerësimet për vitin 2015, në përputhje me metodologjinë e Komisionit Evropian

Vlerësimi - progres	Vlera numerike
Regres	(-5)-(-1)
Nuk ka progres	0
Progres i kufizuar	1
Progres i caktuar	2
Progres	3
Progres i mirë	4
Progres domethënës	5

Vlerësimi për gatishmëri	Vlera numerike
Nuk ka filluar	0
Fazë e hershme e gatishmërisë	1
Nivel i caktuar i gatishmërisë	2
Nivel i moderuar i gatishmërisë	3
Nivel i mirë i gatishmërisë	4
Nivel i lartë I gatitshmërisë	5